

Konec zlatih sanj v rdečem raju

Zlate pravljice.

Ko se je ravnatelj sovjetsko-ruskega zlatega trsta, tovariš Serebrovski, bahal, da bo prekosil produkcijo zlata Južne Afrike, so se mu pomilovalno smehljali. Ko je navedel številke, ki naj bi pokazale, da je Rusija dosegla že polovico afriškega zlata, so se začeli oglašati dvomi. Ko je pa produkcijo zlata sovjetske Rusije začel hvaliti v uradnih podatkih, so se začeli tozadevni krogi vznemirjati. Podatki iz leta 1935 so po uradnih številkah izkazali letno produkcijo čistega zlata 5.650.000 unč, kar je vredno 36 milijonov angleških funtov. Strokovnjaki po svetu niso mogli verjeti tej številki, ker je prej Rusija v 75 letih pridobila komaj še enkrat toliko zlata iz zlatih rudnikov ob reki Leni. Toda Serebrovski je šel še dalje: izjavil je, da bo dvignil produkcijo zlata do konca leta 1935 na 10 milijonov unč in bo s tem pobila konkurenca z Južno Afriko.

Razkrinkani računi.

Anglež Malcolm Burr, ki je četrto stoletja bival med zlatimi rudniki planote Olegma-Vitim — splošno ime za rudnike ob Leni —, pa se je postavil po robu tem sovjetskim pravljicam. Vodja ruske trgovske delegacije v Londonu, Ozerski, je mogel sprito Burrovih izjavljanj le to reči, da je hotela sovjetska Rusija na podlagi stahanovstva tako dvigniti produkcijo zlata. Zares so z raznimi

območje gozdov, ki pokriva Azijo na severu 1000 milj daleč, tja do Arktičnega morja. V tem razsežnem delu Azije je pa spet največ zlata v porečju Angara, čigar ledeni tokovi se s tako mogočnostjo izlivajo v Bajkalsko jezero, da niti v sibirski zimi ne zamrznejo. Dež, sneg in mraz so skalnate pečine te reke zmleli v prah, v katerem leži zlato v globini do 100 čevljev (približno 30 metrov). V pokrajinah, ki so še bolj oddaljene, ko je treba 14 dni potovati še bolj na sever, so zlata najdišča ob Leni, in še 21 dni poti naprej, v porečju Aldana, je še več zlata, toda pridobivanje je tem težavnejše.

Vojaki zlate fronte.

Sovjetska vlada je za izvedbo svojega političnega načrta nujno potrebovala zlato. Zatorej ni vprašala, koliko bo to pridobivanje stalo, ali se za to ceno izplača loviti zlato po rekah. Vlada je morala imeti zlato in ga je imela; brez pomena so bile žrtve: trpljenje in smrt rudarjev. Poklicni iskanci zlata na severu Rusije so žilavi, izredno odporni ljudje, ki se že več generacij borijo z mrkami prirodnimi prilikami arktičnih pokrajin in so z najskromnejšimi dohodki zadovoljni. Prej ali slej vsi izgubijo življenje v Tajgi, pravljicni deželi zlata, ki njena vabljiva moč s kakim posrečenim najdiščem zlata spet in spet privleče ljudi nase. Tem »vojakom zlate fronte« izkazuje sovjetska Rusija posebne prednosti in priboljške. Tako imajo prosto vožnjo po železnici, so prosti davščin, državnega prisilnega dela, a predvsem imajo boljše hrano in obleko. Zaradi teh priboljškov, posebno pa še zaradi osebne svobode v neizmernih

gozdovih, kjer nikogar ne preganja maščevalna roka Čeke, se je ruski proletarijat številno odzval za delo v »zlatih pokrajinah«. A namesto bogastva in zakladov, ki so sanjali o njih, so ti »zlati vojak« našli le skromen dobiček in še tega so dosegli z neizmernim trudom, ki jim izpodjeda zdravje. To pravilčno bogastvo zlata je razne države napotilo, da so se potegovala za koncesije za pridobivanje zlata —, a vse so doživele žalostne izkušnje.

Neka angleška družba je naložila na podlagi koncesije za več let, tri milijone rubljev v zlate rudnike. Iznenada si je sovjetska vlada radi malenkostnega spora prisvojila rudnik in preklicala dovoljeno koncesijo. To je bil očiten rop, ki so ga pa po Rusiji z norčevanjem iz kapitalistov še smesili.

Ljudski sovražniki tudi v zlatih deželah.

Lov za »ljudskimi sovražniki« pa tudi tem pokrajinam ni prizanesel. Ze zdavnaj so utihnil vi-sokoleteči podatki o zlātu, ki naj bi ves drugi svet zasenčili. Poveljnik vse zlate organizacije v Sovjetiji, že prej omenjeni Serebrovski, ki je bil nedavno imenovan za pomočnika komisariata težke industrije, pa je bil v teh dneh osumljen, da je »strokist« in da si je prisvojil velike vsote. Tudi njegovega naslednika so že spodili iz službe. Z moralo ljudskih komisarjev pa je izginilo tudi upanje na gospodarski podvig sovjetske Rusije. Stalinova petletka je ostala kot neizvedljivi načrt le v sanjah in tako so se tudi razpršile sanje o zlātu, s katerimi si je hotela sovjetska Rusija osvojiti svet.

Nova iznajdba Avstrijca: »vijač na naprtniku« — za najmanjše vijake.

Od povsod

Pet šimpanzov je pobegnilo iz neapeljske kletke, kjer so jih imeli za preskušanje raznih bolezni. Ze dva dni se klatijo po kraljevskem parku Campodimonte in ne morejo jih ujeti, dasi jih zasledujejo številni lovci in celo vojaštvo.

Lesena koža. Nemški industriji se je posrečilo, kakor poročajo iz Berlina, iznajti iz lesnih odpadkov neko snov, ki ji pravijo lesena koža. Z novim prenašanjem je moči delati furnir iz odpadkov lesa. Furnir je 1/10 milimetra tanek in nalepijo ga na plast celuloide in umetne svile. Plošče, ki tako nastanejo, so prozorne in neobčutljive za vlago in se dajo polirati. S to novo snovjo se bodo dala zlasti stanovanja prav lepo okrasiti.

Nesreča z letalom v Kaliforniji. S Floride je prišla vest, da je ameriško letalsko brodogrje zadela huda nesreča in so trije potniki mrtvi, šest pa je hudo ranjenih. Neko dvomotorno letalo z zračne poti iz Daytona v Miami se je pri vzletu zaleto v električne žice in je strmoglavilo z višine samo 15 m na tla. Letalo se je vnelo in popolnoma zgorelo.

Na ekspedicijo v arktične pokrajine je z Arhangeljska odplul sovjetski ledolomilec »Sadko«. Ekspedicijo vodi prof. Samojlov, ki bo skušal najti otok Sanikov, katerega so odkrili že leta 1810 in iznova leta 1886. Na tem otoku bodo ustanovili taborišče za šest raziskovalcev. Če pa otoka ne bodo našli, pa bo pustila ekspedicija raziskovalce na otoku De Longa ali Bennetu. Ekspedicija bo skušala najti tudi nova pota za ladijske vožnje vzdolž ruske severne obale.

Zemlja se je udrla in vlak je skočil s tira. Iz norveškega glavnega mesta Oslo je prišla vest, da se je na norveško-švedski meji, blizu Narvika, utrgal plaz zemlje in kamenja in je zdrčal na tovorni vlak, ki je s 50 vagoni strmoglavil v globino. Pol ure prej pa je po isti progi vozil brzovlak iz Stockholma, ki je za las ušel strašni nesreči.

Palača na kolesih, najlepši vlak na svetu, je dvorni vlak angleškega kralja, s katerim se vozi po Angliji in Škotski.

»Rekel sem ti, da nalogo dvajsetkrat prepiši, pa si jo le osemnajstkrat!«

»Saj veste, gospod učitelj, da imam v računstvu prav slabo.«

Štiri svetovne rekorde je dosegel francoski dirkač Perquex z motornim kolesom v Milanu.

Novo bolgarsko pristanišče Corevo ob Črnem morju, ki so ga slovesno otvorili v prisotnosti bolgarskega kralja in nadškofa Ilariona.

obljubami na vse načine priganjali delavstvo, a načini pridobivanja zlata so ostali isti. Kmetje »zlatih« pokrajin v vzhodni Sibiriji tudi še danes pridobivajo zlato kot postranski zaslužek, ker se le poredkoma kje najde toliko zlata, da bi se s pridobivanjem mogli preživljati. Pridobivanje zlata iz peska rek je ena najstarejših domačih industrij človeštva, ki izhaja iz bronaste dobe in mogoče še iz starejših vekov.

Zlato v Uralu.

Bogastvo rudnin v Uralu je zares kar bajno, vendar je odnotno zlato po večini aluvialno. Sovjetska vlada je začela pospeševati produkcijo zlata s preureditvijo dela po rudnikih. Pri tem so prišli v poštev tudi Altaj, Pamir in Kavkaz. Ni se pa izpolnilo upanje, da bodo mogli v kratki dobi tako bogato izkoristiti te rudnike, da bi mogli tekmovali z drugimi »zlatimi« deželami. Ze zgodovinsko zlata bogata pokrajina Rusije je neizmerno

Ognjenik zasul ladjo! — Na Bismarckovem otoku v Tihem oceanu je bilo radi izbruha ognjenikov zasulo mesto Rabaul in tudi parnik »Durour«.

„Tajfun!“

Tajfun, ki je nedavno besnel preko Sanghaja in opustošil pokrajine ob reki Jangtse, so razni mornarji in potovalci že večkrat opisali. Zlasti živo opisuje Anglež Tiltman strahotno silo teh orkanov, ki od julija do oktobra besnijo preko Tihega morja.

»Ko sem se zbudil,« piše omenjeni angleški potopisec Tiltman, »sem začutil čudno tišino v ozračju. Nebo je bilo zastrto. Niti sapica se ni zganila. Soparno je bilo ko v vroči kopelji. Ptice so umolkni. V tej smrtni tišini so v malem pristanišču na Filipinih javili svarilo: »Tajfun se bliža!« Ob desetih zvečer smo dobili drugo svarilo: »Tajfun pride po tej poti.« Čez uro nato so po hišah spustili tajfunske oknice nizdol in policija je izdala ukaz, naj bodo vsi ljudje v hišah. Ko je iznenada dosegel tajfun mesto, ga nisem videl, ampak sem ga le slišal: tulil je, da je kar kri poledenela in bolj in bolj se je bližal. In potem se je zdelo, ko da so se vsi elementi sprostili. Vihar je skušal mesto uničiti. Ploha je prasketala na zaprte oknice, ko da bi streljale strojnice. Zdaj pa zdaj je butnilo tudi kaj drugega nanje, kako drevo ali kos pločevinaste strehe, ki je ko pero frfotala skozi ozračje. Trdno zidana hiša se je v strašni vihri kar majala. Toda obstala je. A ni obstalo na deset tisoče ubožnih in

Na ribolovu: »Ali vam ni dolgčas, ko ste zmeraj sami?«

»Prav nič! Saj zmeraj pride kak tepec in mi za hrbtom zij v vodo.«

Kitajske vojaške poslave pred 2400 leti

Če pregledujemo kitajsko zgodovino, zasledimo vojaške osebnosti najboljega kova. Predvsem je očitna osebnost enega človeka, ki je živel pred 2400 leti. To je bil Sun Tsu, čigar 13 vojaških členov je bilo še stoletja na Kitajskem v veljavi in ki so dali narodu železno, vojaško hrbtnico.

Sun Tsujeve vojaške postavbe so bile deloma prav modernega duha. Ze ta Kitajec je bil pred 2400 leti spoznal, da bo njegovo ljudstvo le tedaj imelo dobro armado, če bo tudi moralno na visoki stopnji. Prvi pogoj za uspešno vojskovanje mu je bilo tako državno vodstvo, v katerega je imelo ljudstvo zaupanje. V bitkah je zahteval od poveljnikov, da skrbno pazijo na obliko ozemlja in podnebja. Predvsem pa je zahteval, da bodi vojaški poveljnik značilen človek. Dejal je, da se more samo plemenit človek ubraniti skušnjavi, da ne deluje radi častihlepnosti. Častihlepnost je častilakomnost le prehitro zavedeta poveljnika, da mu ni mar ljudi, ki jih po nepotrebnem ugonablja. Poveljnik bodi človek železne hrabrosti, tako pri napadu kakor tudi pri umiku in se ne sme bati, da se bo zameril višjim. Prav tako sta bili pokorščina in obvladanje samega sebe kar najstrožje izoblikovani v teh vojaških postavah.

Motili bi se, če bi mislili, da Kitajci nimajo vojaškega duha. Kitajci imajo fino, staro vojaško tradicijo, ki je bila sicer že opuščena, ki je pa še zmeraj živa in na katero se iznova naslanja močno Cankajskovo vodstvo.

»Tajfun« nad Evropo: Moderno brzoletalo bavarskih tvornic, tip Me 108 »Tajfun« je v dveh dneh obljadalo Evropo krog in krog, kar je skoraj 7000 kilometrov.

s hitrostjo 30 km na uro, dokler se ni porazgubil v neskončnosti Tihega morja. Ko je bil že mimo in smo spet mogli odpreti vrata, ne da bi nas vrglo na tla, je bil svet ves spremenjen. Vas, ki se je bila naslanjala na griček, je izginila. Palmov drevored, ki je obrobil glavno cesto, ni bil le omajan, ampak tudi izpuljen. Telefonske in brzojavne zveze so bile pretrgane. Več dni in celo tednov je trajalo, da so mogli sestaviti spisek vseh nesreč.

Vsi prebivalci so mi zatrjevali, da je bil ta tajfun le navadne vrste. Vsako jesen in tudi spomladi pričakujejo tajfun na Manili, v Hongkongu, Kalkuti in drugod — in ga tudi dočakajo. Več ko 600 tajfunov je v 25 letih opustošilo te kraje. Neki tajfun, ki je planil pred leti na Kalkuto, je povzročil povenjen, da je v petih minutah narasla voda v reki za 12 metrov! Tedaj je bilo v luki 195 ladij raznih velikosti in samo 23 jih ni bilo poškodovanih; 80.000 ljudi je bilo mrtvih. A kakor strašno je trajalo tajfunovo razsajanje na suhem, še groznejše je bilo na morju. Lani sem videl angleško tovorno ladjo v nekem kitajskem pristanišču; prestala je tajfunov napad in je bila videti, kot bi bila bombardirana.

Neki kapitan mi je pripovedoval, kaj je doživel v času tajfuna na morju:

Morski valovi so merili od spodaj do grebena 25 metrov. Spodaj se ni zganil niti veter in bilo je vroče, da bi te skoraj zadela kap. Vrh grebena pa je hotel tajfun mojo 8000 tonsko ladjo naravnost vreči iz vode. Zdaj pa zdaj se je skozi črne grmade oblakov prikazalo vodeno sonce in je posijalo na tako strahoto, kakršne si ne želim več videti. Borili smo se 24 ur na življenje. Kako da smo ostali živi, še danes ne vem, a slednjič je tajfun pojenjal in prizibali in opotekli smo se v luko s poslednjo tono premoga v kotlih.

V takih tajfunih tvori veter velik vrtni krog majhnega dela tišine, to je tako zvani »vortex«. Tajfun se napove z viharim valom, z množino vode, ki se podi pred orkanom, medtem ko nastane »vortex«. »Hurikanov val«, neskončna gora vode, ki ga drže viharji, ki krožijo okrog njega, ko v klesčah. Gorje ga ladij, ki zaide v take klesče!

